

©CLAES

DRIE
RAADSELS
OF VIER?

NIET VOOR MIETJES 9

Houtekiet
Antwerpen / Amsterdam

1.

Terwijl Matthias die ochtend zijn fiets uit de garage haalde, bedacht hij ineens dat het negen maanden geleden was sinds hij in september als nieuwe leerling op zijn huidige school was begonnen. Ongelooflijk hoe snel de tijd was gegaan. Intussen was het al mei, de herfst en de winter waren voorbij, de lente was weer in het land en dat was goed voelbaar aan de temperatuur. Voor het eerst sinds lang was het opnieuw warm genoeg om de dikke winterkleden thuis te laten.

Onlangs, tijdens de les Nederlands, had meneer Taekels uitgelegd waar de naam van de maand mei vandaan kwam. De Romeinen hadden die genoemd naar Maia, de godin van de lente en de vruchtbaarheid.

Ook verschillende andere namen van maanden, had hun leraar eraan toegevoegd, kwamen van de Romeinen. Zo was maart genoemd naar de oorlogsgod Mars, juni naar de oppergodin Juno en juli naar Julius Caesar, de beroemde Romeinse veldheer die vroeger onze streken had veroverd. Maar de leukste verklaring, vond Matthias, was die van januari. De naam van de eerste maand van het jaar was afgeleid van Janus, de god van het begin en het einde. Het oude jaar was immers

voorbij, het nieuwe begon. Daarom werd Janus voorgesteld als een man met een hoofd dat zowel aan de voor- als aan de achterkant een gezicht had: het ene keek naar het verleden, het andere naar de toekomst.

Gek genoeg waren daar in het Nederlands twee woorden van afgeleid die een negatieve betekenis hadden. Als men van iemand zei dat hij *een januskop* of *een janusgezicht* had, bedoelde men dat die persoon bedrieglijk was, geniepig, oneerlijk. Iemand, met andere woorden die – figuurlijk dan – twee gezichten had en die je niet kon vertrouwen. Matthias glimlachte bij de herinnering aan de les. Hij hield van verhaaltjes die uitlegden waar woorden vandaan kwamen.

Negen maanden dus ging hij al naar deze school waar hij in het begin niemand had gekend en dat was allesbehalve gemakkelijk geweest, maar intussen had hij twee echt goede vrienden gemaakt die zoals hij in klas 204 zaten. De eerste was Dante, een tengere jongen met een rond brilletje die heel slim was, alles van computers afwist en een kei was in wiskunde. Rani was dan weer een compleet ander type. Ze was een heel apart meisje dat zich altijd in het zwart kleedde, een hekel had aan school, nooit in de les meewerkte en met bijna niemand sprak, behalve natuurlijk met haar twee vrienden. Wat ze wel deed, was veel lezen en daardoor kende ze meer woorden dan wie ook in de klas. Zelfs Dante kon op dat vlak niet tegen haar op.

Matthias had Rani via Dante leren kennen en dat was op een eerder vreemde manier gebeurd. In sep-

tember waren er op school enkele dure smartphones van leerlingen gestolen en meneer Paepen, de directeur, verdacht Rani ervan de dief te zijn. Samen met Dante had Matthias toen aangetoond dat Rani onschuldig was en sindsdien vormden ze een onafscheidelijk trio dat tijdens de afgelopen maanden wel meer verdachte zaken op school had opgelost. Op die manier was Dante zijn beste vriend geworden en Rani... Tja, als hij eerlijk was, moest hij toegeven dat hij verliefd was op haar. Niet dat hij dat ooit tegen haar had gezegd, dat durfde hij niet.

Maar mei was niet alleen de maand van de lente, in mei gebeurde elk jaar ook iets waar de leerlingen een grondige afkeer van hadden. Op de tweede zondag van de maand stelde de school haar deuren open voor de ouders en dan moest iedereen meewerken om van die dag een groot feest te maken. Dat wilde zeggen dat de leerlingen tijdens dat weekend naar school moesten komen, wat de meeste bijzonder vervelend vonden en wat Rani een regelrechte schande noemde.

Op de dag van het schoolfeest kreeg elke klas een opdracht toebedeeld waarvan de ene al saaier was dan de andere. Sommige van die taken moesten al in de loop van zaterdag gebeuren, zoals het schoonmaken van het schoolplein of het omvormen van de kantine tot een gezellige ruimte waar de ouders iets konden drinken en een stukje taart eten. De rest van het vele werk moest op zondag gebeuren. De ene klas was

verantwoordelijk voor de verwelkoming van de gasten, de andere bemande de infostand of gaf aan ouders die daarin geïnteresseerd waren een rondleiding op het schoolterrein.

Dat waren de minst erge opdrachten. Heel wat minder aangenaam was bijvoorbeeld het opdienen in de kantine of het afwassen van vuile borden en glazen in de keuken, maar wat niemand – absoluut niemand – wilde doen, was na afloop van het feest de hele school opruimen. Die leerlingen moesten niet alleen als laatsten blijven, ze hadden ook de fysiek zwaarste taak: het sleuren met ontelbare tafels en stoelen tot alles weer netjes op zijn plaats stond.

Matthias stopte bij de schoolpoort en stak met zijn fiets aan de hand het schoolplein over tot aan de fiet-senstalling. Wat verderop zag hij Dante zitten op hun favoriete bank onder de rij kastanjebomen die nu weer frisgroen in het blad stonden en de grens vormden met het deel van het schoolplein voor de derde- en vierdejaars. Zoals gewoonlijk was Dante druk bezig op zijn iPad. Dat ding bracht hij elke dag mee naar school. Zonder zijn tablet, zei hij vaak, voelde hij zich naakt.

Matthias deed zijn fiets op slot en liep naar de bank. Pas toen hij zijn rugzak op de grond liet vallen en naast Dante neerplofte, keek die op. Rani was er nog niet, ze kwam altijd op het laatste nippertje naar school.

‘Goedemorgen, Dante.’

‘Hmm...’ bromde zijn vriend terwijl hij zich bukte en zijn iPad in zijn rugzak stak. ‘Er is weinig goeds aan deze morgen.’

‘Hoezo?’ vroeg Matthias. ‘Wat scheelt er?’

‘Ik moet tijdens de pauze van tien uur bij de directeur komen.’

‘Waarom?’

‘Vanwege een artikel dat ik in de schoolkrant heb geschreven.’

‘Dat over het schoolfeest?’

‘Yep.’

Matthias knikte. Dante was de hoofdredacteur van de schoolkrant voor de eerste- en de tweedejaars. Hij en twee andere leerlingen zorgden ervoor dat er elke maand een blad verscheen met artikels over wat er de voorbije weken op school was gebeurd of wat er binnen afzienbare tijd op het programma stond. Daarnaast werden foto’s gepubliceerd van leerkrachten die met pensioen gingen of pas getrouwd waren en van klassen die op schooluitstap waren geweest en iets speciaals hadden meegemaakt, hoe gekker hoe liever.

Vaak werd ook aandacht besteed aan nieuwe regels of beslissingen van de directeur en het gebeurde al eens dat zo’n artikel tamelijk kritisch was, wat bij meneer Paepen meestal in het verkeerde keelgat schoot, zodat Dante op het matje werd geroepen. Blijkbaar was dat dit keer opnieuw het geval.

‘Naar het schijnt,’ legde Dante uit, ‘is meneer Paepen kwaad omdat ik geschreven heb dat het schoolfeest

beter afgeschaft zou worden. En als ze het toch willen laten doorgaan, dan moeten de leerkrachten al het werk maar doen. Het kan toch niet dat wij als leerlingen elk jaar een weekend moeten opofferen voor iets wat ons geen gram interesseert.'

'Ik heb je gewaarschuwd dat dit zou gebeuren,' zei Matthias. 'Je weet dat meneer Paepen niet tegen kritiek kan.'

'En wat dan nog? Is dit niet een land met vrije meningsuiting?'

Matthias grinnikte.

'Een land wel, een school niet.'

Dante mompelde iets onverstaanbaars.

'Trouwens, waar maak jij je druk over? Jij mag volgende zondag tenminste iets doen wat je interesseert.'

Wat Matthias zei, klopte. Sommige leerlingen ontsnapten aan de reeks vervelende karweien die de rest wel moest doen. Wie bijvoorbeeld in het schoolorkest speelde of in het schoolkoor zong, was vrijgesteld van andere taken omdat zij die dag voor de ouders optraden. En dat gold ook voor de toneelgroep of voor de mensen die de schoolkrant maakten. Die laatsten kregen een klaslokaal toegewezen en mochten daar hun blad aan de ouders voorstellen.

'Ik weet wat je bedoelt,' zei Dante. 'Maar dat is alleen omdat de directeur naar de ouders toe graag uitpakt met wat er in zijn school allemaal wordt georganiseerd, zoals een koor, een orkest, een krant, ... Wat de ouders níet weten, is dat wij al het hele jaar

een lokaal vragen om tijdens de middagpauze in te vergaderen, maar dat krijgen we niet. En de fotokopies van het krantje moeten we ook zelf betalen, zodat we aan iedereen een euro moeten vragen om onze kosten te dekken. Daardoor lezen veel leerlingen het krantje niet. Als de school de fotokopies voor haar rekening nam zodat het blad gratis was, zou onze oplage flink stijgen. Maar nee, volgens meneer Paepen is daar geen geld voor. Als jullie een schoolkrant willen maken, zegt hij, moeten jullie je plan maar trekken. Is dat niet zo schijnheilig als de pest?’

Wat Dante zei, deed Matthias opnieuw denken aan meneer Taekels’ les over de namen van de maanden. Eigenlijk, vond hij, had de directeur ook een janusgezicht. Naar de ouders toe deed hij alsof hij er trots op was dat er in zijn school een krantje verscheen, maar intussen weigerde hij om de paar leerlingen te helpen die het blad in elkaar staken.

Op dat ogenblik rinkelde de eerste bel. Matthias en Dante stonden op en liepen naar de plaats waar de klassen moesten verzamelen tot de leerkrachten van het eerste uur hen kwamen halen. Tegelijkertijd kwam Rani aangehold, net op tijd, maar dat waren ze van haar gewoon. Ze was net als Dante enig kind, maar haar ouders waren vorig jaar gescheiden en haar moeder was daardoor nog altijd zo van streek dat ze niet of nauwelijks naar haar dochter omkeek. Matthias vermoedde dat Rani daar ongelukkig over was, maar dat zou ze nooit toegeven.

‘Dag Rani,’ zei hij.

Hij was elke ochtend blij dat hij haar zag, ook al stond haar gezicht vandaag, merkte hij, op onweer. Hij wist waarom. Straks kregen ze van hun klassenlerares, mevrouw Peeters, te horen welke opdracht klas 204 volgend weekend toebedeeld zou krijgen. Dat gebeurde via loting, zodat je ofwel geluk ofwel ongeluk kon hebben. Rani had er al de hele week over geklaagd dat ze waarschijnlijk de ergst mogelijke taak zouden loten: het opruimen ’s avonds.

Dat vond Matthias ook niet fijn, maar nog erger voor hem zou zijn als hij op zaterdag naar school moest komen om het speelplein schoon te maken of de kantine om te vormen tot een gezellig praatcafé. Zaterdagmiddag had hij een hockeywedstrijd en de coach zou er niet om kunnen lachen als hij niet kwam. Alsof hij daar ook maar iets aan kon doen. Volwassenen hadden geen flauw idee hoe moeilijk ze het leven van jonge mensen soms maakten.

Terwijl ze in de rij gingen staan, probeerde Matthias Rani op te beuren:

‘Je zal zien, volgens mij hebben we de infostand geloot of iets anders wat ook leuk is.’

‘Pff... er is helemaal niks wat ik aan die dag leuk vind,’ morde Rani. ‘Op zaterdag of zondag naar school komen, kan het nog erger?’

Matthias kreeg de kans niet om te reageren, want op dat moment rinkelde de tweede bel en mocht er niet meer gepraat worden. Uit de deur van het hoofd-

gebouw kwamen de leerkrachten tevoorschijn die zwijgend postvatten voor hun klas. Vandaag hadden ze mevrouw Peeters tijdens het eerste lesuur, lang zou het dus niet duren voor ze te weten kwamen wat hun te wachten stond.

Zodra iedereen zijn plaats in het klaslokaal had ingenomen, vroeg mevrouw Peeters om stilte. Matthias had intussen zijn hoody afgezet – dat moest tijdens de lessen – en liet zijn ogen over de groep gaan. Hij deelde zijn tafeltje met Elena die nog maar twee maanden op deze school zat. Zij en haar tweelingbroer Vasyl kwamen uit Oekraïne. Ze waren samen met hun moeder voor de oorlog in hun land naar het Westen gevlucht en logeerden bij de ouders van Dante die vonden dat ze vluchtelingen zoveel mogelijk moesten helpen. Dantes tafeltje stond op de eerste rij, vlak bij de deur. Rani zat dan weer helemaal achteraan, op de laatste rij.

Elena was – zoals Dante – een van de leerlingen die zich geen zorgen hoefden te maken over de taak die hun klas op zaterdag of zondag moest uitvoeren omdat ze vioolspeelde in het schoolorkest, samen met Nele die aan het tafeltje voor het hunne zat. Dantes ouders hadden haar moeder, mevrouw Reznikov, beloofd om zondag met haar naar het schoolfeest te komen, zodat ze Elena kon horen spelen. Het schoolorkest en het koor traden samen op. Er waren twee voorstellingen, eentje om vier uur en eentje om halfzes. Maar waarschijnlijk zou mevrouw Reznikov naar

de twee optredens willen gaan kijken, zo fier was ze op haar dochter.

‘Zo jongens,’ zei mevrouw Peeters. ‘Jullie zullen allemaal wel nieuwsgierig zijn welke opdracht onze klas heeft geloot.’

Ze liet een korte pauze vallen, waarschijnlijk om de spanning nog wat op te voeren. Matthias vroeg zich af of dat een goed of een slecht teken was. In de klas was het intussen muisstil geworden, alsof iedereen van spanning zijn adem inhield. Hij keek over zijn schouder naar Rani. Die zat er met dichtgeknepen mond bij. In stilte hoopte hij dat ze niet op zaterdag naar school moesten komen.

‘Wel,’ zei mevrouw Peeters, ‘onze klas mag zondag opdienen in de kantine. Onze shift loopt van twee uur tot halfvijf.’

Matthias zuchtte van opluchting en hij was niet de enige. Alleen het werkwoord dat hun klassenlerares had gebruikt, vond hij volkomen misplaatst. ‘Onze klas mag zondag opdienen in de kantine,’ had mevrouw Peeters gezegd. Alsof er van *mogen* sprake was. Het was enkel en alleen een kwestie van *moeten*.